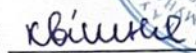


Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної військової адміністрації
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор  Галина ПОНОМАРЬОВА

«18»  2024 р.

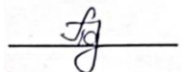
Програма
до комплексного вступного екзамену
з фахових дисциплін «Спеціальна педагогіка», «Спеціальна психологія»,
«Основи логопедії», «Основи інклюзивного навчання»
для вступників за ступенем бакалавра
спеціальність 016 Спеціальна освіта
Денна/заочна форма навчання

Харків – 2024 р.

Програма до комплексного вступного екзамену з фахових дисциплін «Спеціальна педагогіка», «Спеціальна психологія», «Основи логопедії», «Основи інклюзивного навчання» розроблена викладачами кафедри спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти О.І. Проскурняк, О.В. Ільченко, О.А. Тельною, А.С. Пехаревою

Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти

Протокол № 10 від «30» квітня 2024 року

завідувач кафедри  Альона ПЕХАРЄВА

Погоджено на засіданні Приймальної комісії

Протокол № 1 від 18 квітня 2024 року

Голова Приймальної комісії  Галина ПОНОМАРЬОВА



ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного екзамену за освітньо-професійною програмою бакалавра розроблено на основі чинних програм з дисциплін, передбачених навчальними планами для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр зі спеціальності 016 Спеціальна освіта.

Мета екзамену: з'ясувати рівень базових знань студентів з дисциплін «Спеціальна педагогіка», «Спеціальна психологія», «Основи логопедії», «Основи інклюзивного навчання» для подальшого навчання за ОПП «Спеціальна освіта». перевірити аналітичні здібності, уміння диференціювати і класифікувати основні психофізичні порушення, встановлювати їх причини, наслідки, організувати процес навчання дітей з особливими освітніми потребами у спеціальних загальноосвітніх закладах, застосовувати теоретичні положення для пояснення конкретних корекційно-розвивальних процесів.

Програма складається з «Пояснювальної записки», «Переліку питань», «Критеріїв оцінювання знань і вмінь», «Списку рекомендованої літератури».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Психологія дітей з порушеннями психофізичного розвитку

Характеристика спеціальної психології як самостійної галузі науки та практики. Предмет і завдання спеціальної психології. Поняття про психопрофілактику, психодіагностику, психокорекцію, психологічну реабілітацію, психологічну компенсацію, психологічну адаптацію та інтеграцію. Основні розділи спеціальної психології: олігофренопсихологія, логопсихологія, сурдопсихологія, тифлопсихологія, психологія дітей з порушеннями опорно-рухової системи, з порушеннями поведінки.

Характеристика методів спеціальної психології. Методи збору інформації: вивчення документації на дитину, продуктів її діяльності, спостереження, бесіда, експеримент, тестування. Вимоги до підбору завдань і методик для психодіагностичного дослідження різних категорій дітей з особливими потребами. Методи обробки інформації. Методи психопрофілактики та психокорекції.

Сучасні уявлення про нормальний та аномальний розвиток. Причини виникнення порушень психічного розвитку. Класифікація психічного дизонтогенезу. Загальні закономірності дизонтогенезу. Вплив локалізації та часу ураження на характер аномального розвитку. Поняття про первинний та вторинний дефекти. Вчення про компенсацію.

СПЕЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Загальні основи спеціальної педагогіки.

Сучасний розвиток спеціальної педагогіки в Україні. Олігофренопедагогіка як наука про вивчення, виховання, навчання та шляхи корекції розвитку дітей з порушенням інтелекту. Предмет та завдання олігофренопедагогіки в системі педагогічних наук. Зв'язок олігофренопедагогіки з медичними науками, загальними та спеціальними психолого-педагогічними дисциплінами, спеціальними методиками. Етапи розвитку та методи олігофренопедагогіки.

Соціально-педагогічні фактори, що впливають на проблему вивчення та організації допомоги дітям з порушенням інтелекту. Сучасні психолого-педагогічні класифікації дітей з порушенням інтелекту. Їхнє значення для диференціації спеціальних закладів для дітей з порушенням інтелекту. Склад учнів спеціальної школи. Педагогічна характеристика учнів спеціальної школи.

Диференційна система спеціальних закладів для дітей з порушенням інтелекту в залежності від ступеня виразності порушення та віку дитини. Принципи побудови спеціальних закладів. Заклади системи соціального захисту населення, заклади охорони здоров'я. Спеціальні навчально-виховні заклади для дітей з порушенням інтелекту системи Міністерства освіти і науки в Україні. Заклади нового типу. Місце в системі закладів навчально-реабілітаційних центрів.

Спеціальна школа як основний тип закладів для дітей з порушенням інтелекту. Типове положення про спеціальну загальноосвітню школу – інтернат (школу, клас) України для дітей з вадами фізичного або розумового розвитку. Перспективні завдання розвитку та удосконалення спеціальних закладів для дітей з порушенням інтелекту в Україні.

Принципи відбору дітей у спеціальні заклади, методи відбору. Склад та зміст роботи ІРЦ. Порядок обстеження дитини, документація На ІРЦ. Типове положення про зональну та центральну ІРЦ консультації. Роль батьків, педагогів масових закладів у розв'язанні проблеми відбору дітей у спеціальні заклади. Організація, функції, зміст роботи шкільної комплексної комісії.

ОСНОВИ ЛОГОПЕДІЇ

Теоретичні аспекти розвитку логопедії.

Предмет, мета і задачі логопедії як розділу корекційної педагогіки. Теоретичні та практичні задачі логопедії, їх взаємозв'язок. Міжпредметні зв'язки логопедії з дисциплінами фізіологічного, медичного, педагогічного та психологічного циклів.

Принципи логопедії, їх значення в організації логопедичної роботи. Принцип комунікативності. Принцип комплексності. Принцип раціоналізму. Принципу індивідуалізації логопедичного впливу.

Визначення термінів «логопедія», «логопед», «логопат». Поняття «імпресивне і експресивне мовлення», «діалогічне та монологічне мовлення», «дефект», «корекція», «мова» і «мовлення». Поняття про комунікативну

функцію мовлення, мовленнєве оточення дитини. Структурні компоненти усного мовлення.

ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

Теоретичні аспекти розвитку інклюзивної освіти

Основні концепції інклюзивної освіти, законодавча база інклюзивної освіти (міжнародні та українські документи), категорії дітей з особливими освітніми потребами, методи та стратегії інклюзивного навчання (диференційоване навчання, адаптивні технології), роль педагогів та інших спеціалістів (співпраця, підвищення кваліфікації), психологічні аспекти інклюзивної освіти (психологічна підтримка, роль сім'ї), соціальні аспекти (сприйняття інклюзії, формування толерантного ставлення, соціальна інтеграція), інноваційні підходи та технології (використання ІКТ, новітні методи, кращі практики).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Робота оцінюється на «5» (відмінно) за умови виконання 84-100% тестових завдань, що складає від 26 до 30 правильних відповідей (180-200 балів).

Робота оцінюється на «4» (добре) за умови виконання 60-83% тестових завдань, що складає від 18 до 25 правильних відповідей (140-175 балів).

Робота оцінюється на «3» (задовільно) за умови виконання 31-59%, що складає від 10 до 17 тестового завдання (100-135 балів).

Робота оцінюється на «2» (незадовільно) за умови виконання 0-30% тестових завдань, що складає від 0 до 9 правильних відповідей (до 100 балів).

Таблиця відповідності балів за 200-бальною шкалою і кількістю правильних відповідей

Тестовий бал	Бал за шкалою 100-200
1-9	Не склав
10	100
11	105
12	110
13	115
14	120
15	125
16	130
17	135
18	140
19	145
20	150
21	155
22	160
23	165
24	170
25	175
26	180
27	185
28	190
29	195
30	200

**ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО
КОМПЛЕКСНОГО ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХОВИХ
ДИСЦИПЛІН «СПЕЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА», «СПЕЦІАЛЬНА
ПСИХОЛОГІЯ», «ОСНОВИ ЛОГОПЕДІЇ», «ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОГО
НАВЧАННЯ» ДЛЯ ВСТУПНИКІВ ЗА СТУПЕНЕМ БАКАЛАВРА**

1. Бистрова Ю.О., В. Є. Коваленко Основи корекційної педагогіки: методичні рекомендації для організації практичних занять зі студентами спеціальності «Дошкільна освіта», «Початкова освіта. Луганськ: Вид-во «Янтарь», 2013. 92 с.
2. Богуш А.М. Навчання дітей української мови в дошкільних навчальних закладах національних спільнот : програма та навчально-методичний посібник. Вид-во « Мандрівник» 2016 р. 136 с.
3. Дефектологічний словник: навчальний посібник / За ред. В.І. Бондаря, В.М. Синьова. Київ: МП Леся, 2011. 528 с.
4. Гайван Т.Я. Артикуляційна гімнастика в малюнках Тернопіль, 2007. с. 220.
5. Гайван Т.Я. Логопедична робота з дітьми 2008. 184с.
6. Коваленко В. Є. Організація індивідуального навчання учнів з порушеннями психофізичного розвитку: методичні рекомендації для організації індивідуального навчання учнів з особливими освітніми потребами. Луганськ: Вид-во «Елтон», 2013. 34 с.
7. Логопедія: підручник / за ред. М.К. Шеремет. 2010. 367с
8. Прикладна корекційна психопедагогіка: олігофренопедагогіка / За ред. О. В. Гаврилова, В. О. Липи : Кам'янець-Подільський : ТОВ "Друк-Сервіс", 2014 р. 592 с.
9. Синьов В. М. Розумова відсталість як педагогічна проблема. Навчальний посібник. Київ: 2007
10. Синьов В. М., Матвеева О. П. Психологія розумово відсталої дитини: Підручник. Київ : Знання, 2008. 359 с.
11. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка. Частина 2. Київ, 2009. 186 с.

12. Синьов В.М. До побудови загальної теорії корекційної педагогіки; визначення предмету науки // *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 19. Корекційна педагогіка та психологія: Зб.наукових праць*. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. № 1. (299 с.) С. 3-22.

13. Синьов В.М. Українська корекційна педагогіка та психологія на шляху інтеграції у світовий науковий простір // *Педагогіка духовності: поступ у третє тисячоліття: Матеріали міжнародної наукової конференції*. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005 (199 с.) С. 175-179.

14. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За ред. академіка В.І. Бондаря. Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.

15. Тарасун В. В. Логодидактика. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів. К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 2004. 348 с

16. Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник. За ред. Шеремет М.К. 2008. 380с.

17. Шевцов А.Г. Сучасні проблеми освіти і професійної реабілітації людей з вадами здоров'я. Київ: Соцінформ, 2004. 200 с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Дидактичні основи навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку : метод. посбн. / Укл. Л. О. Прядко, О. О. Фурман. – Суми : РВВ СОППО, 2015. – 114 с. <http://surl.li/ghixh>

2. Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності. Навчально-методичний посібник. Київ: ГЕРБ, 2007, 288 с. <http://surl.li/gmrmh>

3. Колишкін, О. В. Корекційна освіта. Вступ до спеціальності [Текст] : навчальний посібник / О. В. Колишкін. – Суми : Університетська книга, 2013. – 392 с. <http://surl.li/gmrmd>

4. Корекційна педагогіка: навч.посібник / О.Ф.Кисла. - К.: КондорВидавництво, 2015. - 320 с <http://surl.li/dhynt>

5. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва, О.М. Таранченко. — Харків : Вид-во «Ранок», 2019. — 304 с. <http://surl.li/izek>

6. Синьов В.М. Основи дефектології / В. М. Синьов, Г. М. Коберник. – К. : Вища школа, 1994. – 143 с. <http://surl.li/gmrlr>

7. Спеціальна методика розвитку мовлення та початкового навчання мови дітей з тяжким порушенням мовлення : навч.-метод. посіб. : у 2 ч. : Ч.2 / Н. В. Савінова, О. Г. Білюк, М. І. Берегова. — Миколаїв: Іліон, 2022. — 168 с. <http://surl.li/gmrog>
8. Спеціальна педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Мартинчук, І.М. Маруненко, К.В. Луцько та ін. — К. : Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2017. — 364 с. <http://surl.li/gmrll>
9. Спеціальна психологія. У питаннях і відповідях: навчальний посібник / укл. О. В. Чепка – Умань : ВПЦ «Візаві», 2016 – 104 с. <http://surl.li/emvgb>
10. Мовленнєва патологія [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Східноєвроп. нац. ун-т, Ф-т психології та соціології, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека ; упоряд. Т. М. Павлюк. - Луцьк, 2018. - 285 назв. <http://surl.li/gmrqc>
11. Спеціальна методика розвитку мовлення та початкового навчання мови дітей з тяжким порушенням мовлення : навч.-метод. посіб. : у 2 ч. : Ч.2 / Н. В. Савінова, О. Г. Білюк, М. І. Берегова. — Миколаїв: Іліон, 2022. — 168 с. <http://surl.li/gmrog>
12. Тарасун В. В. Основи теорії і практики логодидактики: підручник для вищих навчальних закладів. — К.: «Каравела», 2017. — 316 с. <http://surl.li/gmrpg>